

GREEN DEAL HUISHOUDELIJKE HOUT- VERWARMING WIL UITSTOOT HALVEREN

BINNENKORT VERPLICHT CERTIFICAAT VOOR INSTALLATEUR VAN HOUTKACHELS?

Hout stoken blijft toegelaten, zegt technologiefederatie Agoria, die ook de fabrikanten, invoerders en installateurs van individuele verwarmingstoestellen vertegenwoordigt. Om de negatieve impact van huishoudelijke houtverbranding op de luchtkwaliteit en de gezondheid te beperken, maken Agoria en de Vlaamse overheid alvast werk van een Green Deal, met als belangrijkste doelstelling om de bijdrage van kachels aan de fijnstofproblematiek op zowel korte als lange termijn te verminderen. Guy Gommeren en Patrick Van den Bossche, experts bouwtechnologie en duurzaamheid bij Agoria, lichten de precieze inhoud van de Green Deal toe.

Lien Goethals

WAAROM EEN GREEN DEAL HUISHOUDELIJKE HOUTVERWARMING?

De Green Deal Huishoudelijke Houtverwarming is een initiatief van de Vlaamse overheid en Agoria CIV. Daarnaast hebben nog 24 partners – waaronder het Departement Omgeving, de Vlaamse milieumaatschappij (VMM), het Vlaams Energieagentschap (VEA), de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM), de bosgroepen enz. – de Green Deal ondertekend.

Het idee achter de Green Deal Huishoudelijke Houtverwarming ontstond in 2016, toen er in de media heel wat negatieve berichtgeving rond (hout)kachels en haarden circuleerde. “Die persaandacht heeft onmiddellijk impact gehad op onze leden. Als consumenten iets negatiefs lezen over een product, gaan ze het immers niet meer aanschaffen”, zegt Guy Gommeren. “Ook mensen die al een kachel hadden, stelden een vervanging uit, want ze waren bang dat er een totaalverbod zou komen. Dus de fijnstofemissies gingen ook niet omlaag. Daarom hebben we in maart 2017 overlegd met de Vlaamse overheid om te

kijken of wij – als aanvulling op de bestaande regelgeving en initiatieven (zie kader *Huidige Belgische regelgeving*) – actie konden ondernemen.”

**“HET ACTIEPLAN VAN DE GREEN DEAL
STEUNT OP DRIE PIJLERS:
HET PRODUCT, DE GEBRUIKER
EN HET WERK VAN DE INSTALLATEUR”**

Patrick Van den Bossche
Hoofdexpert milieu Agoria

“Al snel werd duidelijk dat het instrument van een Green Deal het beste was om te zorgen dat de bijdrage van de fijnstofemissies van kachels zou dalen, met een duidelijk politiek signaal dat hout stoken niet verboden zou worden. Ondertussen zijn we een goede twee jaar verder en hebben we reeds een hele weg afgelegd.”

DOELSTELLING

De belangrijkste doelstelling van de Green Deal is om de uitstoot van huishoudelijke houtverwarming te halveren tegen 2030. “Dat is een erg ambitieuze doelstelling, want een oude kachel stoot ongeveer 12,5 keer meer fijnstof uit dan een nieuw model en naar schatting 62% van het totale kachelpark is ouder dan tien jaar”, weet Patrick Van den Bossche. Om dat te realiseren, bestaat de Green Deal uit een actieplan gesteund op drie pijlers: het product, het gebruik en de installatie (alook het onderhoud uitgevoerd door de installateur). Het volstaat immers niet dat een kachel milieupreformant is, het toestel moet ook op een correcte manier geïnstalleerd en gebruikt worden.

De mogelijkheden om op zowel korte als lange termijn tot verbetering te komen, worden onderzocht in verschillende werkgroepen. “Maar uiteindelijk zal het aan de Vlaamse overheid zijn om de resultaten van de studies binnen de Green Deal om te zetten in een concreet beleid.”

VERBETERING HUISHOUDELIJKE HOUTSTOOK OP KORTE TERMIJN

Uitfasering oude kachels

Om huishoudelijke houtstook op korte termijn te verbeteren, wordt in de eerste plaats onderzocht in welke mate de uitfasering van vervuilde kachels haalbaar is. Daarvoor is men onder andere bezig aan een actualisatie van het kachelpark. Er moet immers worden bepaald welke toestellen écht verouderd zijn en dus

moeten worden vervangen. “Voorlopig ligt de grens op een leeftijd van tien jaar, maar het kan natuurlijk dat iemand tien jaar geleden een erg performante kachel heeft gekocht die daardoor nog steeds voldoet aan de voorwaarden”, aldus Van den Bossche.

Om kachels die te vervuילend zijn, uit de handel te kunnen halen, worden bestaande systemen in verschillende landen geanalyseerd om zo ook een model voor Vlaanderen te ontwikkelen. “In Duitsland is er bijvoorbeeld een systeem in voege dat de schoorsteenveger verplicht om de schouw te keuren. Hij heeft tevens de bevoegdheid om op te treden als een oude kachel niet meer voldoet aan de normen en kan hem buiten gebruik stellen.”

Wat met Wallonië?

Intussen is er interesse om de Green Deal Huishoudelijke Houtverwarming ook in Wallonië in te voeren. “Maar daar is de situatie helemaal anders. Op veel plaatsen in dat landsdeel is het erg moeilijk om gas aan te voeren en is de kachel of haard dus de enige mogelijke verwarmingsbron”, merkt Gommeren op.

“Dat zorgt er echter niet voor dat men in Wallonië geen actie onderneemt, integendeel zelfs. Momenteel zijn we het certificaat voor de installateur daar aan het implementeren. En sinds 1 juni 2019 kan ook een premie worden aangevraagd wanneer een oud toestel wordt vervangen.”

Huidige Belgische regelgeving en andere initiatieven

Het is echter niet zo dat de regelgeving rond kachels voor de opstart van de Green Deal een lege doos was. "In België is het Koninklijk Besluit Fase III versneld omgezet", merkt Van den Bossche op. "Dat betekent dat nieuwe kachels volgens de normen EN 13240 (voor hout- en kolenkachels met open voorkant) en EN 13229 (voor hout- en kolenkachels met gesloten voorkant) moeten voldoen aan een bepaald rendement en aan een bepaalde uitstoot van fijn-

stof. Binnen dat kader heeft de federale overheid verschillende marktcontroles uitgevoerd. Een aantal toestellen bleken niet te voldoen aan de opgelegde ecodesignrichtlijnen en die werden dan ook van de markt gehaald."

"Daarnaast zijn producenten verplicht om de milieuprestatie van hun toestellen te registreren in een database. Die database is ook toegankelijk voor de consument. De instroom in de Belgische markt is dus eigen-

lijk reeds gereguleerd, waardoor we zeker zijn dat er enkel performante toestellen opkomen."

Een andere, reeds bestaande maatregel is het vervangbeleid en de bijhorende premie voor de overstap van een hout- naar een gaskachel. Daarnaast heeft het Departement Omgeving de campagne Stook Slim gelanceerd, waarbij aan de consument tips worden gegeven over het correcte gebruik van een kachel.

Geen weg naar tweedehandsmarkt

Bij het uifaseren van oude kachels is het natuurlijk uitermate belangrijk dat er maatregelen komen waardoor vervuilende, oude toestellen niet op de tweedehandsmarkt kunnen terechtkomen. "Zonder degelijk beleid zal dit moeilijk te realiseren zijn, maar sommige leden van Agoria hebben succesvol een eigen premiesysteem geïmplementeerd om eigenaars van oude kachels over de streep te trekken om die te vervangen. Hierbij werd de deur van de kachel gescheiden ingezameld, waardoor het technisch onmogelijk wordt om deze nog op de tweedehandsmarkt te verkopen", zegt Van den Bossche.

"ER ZIJN NOG HEEL WAT MISVATTINGEN OVER HOUTVERBRANDING. OOK DE INSTALLATEUR MOET HELPEN DE JUISTE KENNIS TE VERSPREIDEN"

Patrick Van den Bossche
Hoofdexpert milieu Agoria

BBT-studie

Een ander onderdeel van de werkgroep is een onderzoek naar de Best Beschikbare Technieken (BBT). Die studie onderzoekt welke technologieën bestaan en welke daarvan de beste (of minst vervuilende) zijn, zonder tot excessieve kosten te leiden voor de consument.

"De BBT-studie is nu al een tijdje aan de gang en we hebben gemerkt dat de beste technieken vooral zaken zijn die zorgen voor een optimale verbranding door middel van automatisatie. Daardoor wordt de gebruiker min of meer uitgeschakeld", weet Van den Bossche. "De BBT-studie zal samen met de studie rond de uifasering van oude kachels een goed kader geven over waarop Vlaanderen moet inzetten om de markt versneld te verbeteren."

Opleiding gecertificeerd installateur

Daarnaast werd gewerkt aan de opleiding om tot gecertificeerde installateurs te komen. "We hebben een hele opleiding klaar om de installateurs te laten certificeren. Die is ontwikkeld vanuit de sector zelf, want daar zitten ook de nodige competenties", zegt Gommeren. "Ook hier zal er een beleid moeten zijn om te zorgen dat de consument verplicht een gecertificeerde installateur gebruikt, dit om te zorgen voor een goede installatie van een milieupreterant toestel. Het is wel nog afwachten wanneer dat certificaat er precies zal zijn, want dat moet via het VEA verlopen."

Gemakkelijk juist toestel kiezen

"Het gebeurt nog al te vaak dat mensen een kachel kiezen die een veel te groot vermogen heeft voor de ruimte die moet worden verwarmd. Daardoor wordt het snel te warm en gaat men beslissen om heel zacht te stoken, maar dat zorgt net voor een grotere emissie. De verhouding tussen het vermogen van het toestel en de warmtevraag is dus superbelangrijk. Ook hier speelt de installateur een cruciale rol. Dit element zal dan ook voorzien worden in de opleiding van gecertificeerde installateur", besluit Van den Bossche.

KENNISOPBOUW

Op lange termijn is vooral kennisopbouw noodzakelijk. De actualisatie van het kachelpark – waarover eerder reeds sprake – zal tevens worden gebruikt om de bestaande emissie-inventaris verder te verfijnen. Bij de actualisatie wil men ook opnemen hoe vaak een houtkachel wordt gebruikt, want 95% van de mensen met een kachel in huis gebruikt die enkel als bij- of steerverwarming.

"Ook het houtgebruik zal worden gemeten, want men moet kiezen voor het juiste hout met de juiste vochtigheid, de vochtigheid kunnen controleren, het hout goed kunnen aansteken en het ook goed kunnen stoken enz."

"Rond het verbranden van hout zijn ook nog heel wat misvattingen. Zo gaat men er dikwijls van uit dat men veel hout nodig heeft om een kachel goed te laten branden. Die instelling leidt echter snel tot te veel hout, waardoor het energierendement daalt en er juist meer fijnstof wordt uitgestoten", aldus Van den Bossche.

VISIE-ONTWIKKELING

Volgens Van den Bossche moeten we ons in ieder geval ook goed afvragen waar Vlaanderen naartoe wil. Daarom wordt ook een overzicht gemaakt van alle verschillende beleidskaders en wat de mogelijke impact van een bepaald beleid zou zijn. "Dat is bijvoorbeeld het klimaatbeleid, want het verbranden van hout is nog steeds CO₂-neutraal en levert toch wel 20% van de Vlaamse hernieuwbare energie. De andere kant van de medaille is dan natuurlijk dat er bij

het verbranden van hout fijnstof wordt uitgestoten."

"Ook bosbeheer wordt in dat kader onderzocht, want het beheer van bossen zorgt sowieso voor afvalhout dat gedeeltelijk als brandhout kan worden verkocht. Voor de financiering van het onderhoud van bossen is het verkopen van brandhout een belangrijk gegeven om dit nog mogelijk te maken."

ACTIES IN DE BREEDTE

Ten slotte zijn er ook acties in de breedte nodig, zoals het ontwikkelen van een registratiesysteem voor bestaande en nieuwe huishoudelijke houtstooktoestellen, en het ontwikkelen van een globale communicatiestrategie (met sensibilisering) rond houtverbranding.

Ook de uiteindelijke wetgeving die zal worden opgesteld door de Vlaamse overheid (en misschien ook de federale), behoort tot dit onderdeel van het actieplan.

"VANUIT DE SECTOR IS ALVAST EEN OPLEIDING ONTWIKKELD OM TOT GECERTIFICEERDE INSTALLATEURS TE KUNNEN KOMEN"

Guy Gommeren
Verantwoordelijke hvac-leden Agoria

VERVANGBELEID

Om effectief tot een vervangbeleid te komen, is het wachten op de volgende Vlaamse regering, maar binnen de Green Deal zijn ze wel al bezig om de grote lijnen van het beleid uit te tekenen.

Het is bijvoorbeeld zeker mogelijk om daaraan het voordeel van een premie te koppelen.

"Voor Agoria is het echter veel belangrijker om een positief signaal te geven aan de markt dat het verbranden van hout nog steeds mogelijk is en ook mogelijk moet blijven. Sommige bedrijven hebben zoals reeds eerder gesteld zelf beslist om een premie te geven, wat duidelijk aanzet tot een evolutie naar milieupreterante kachels", besluit Gommeren. □

